

Livsuppehållande behandling

I Socialstyrelsens författningssamling (SOSFS) publiceras myndighetens föreskrifter och allmänna råd.

- Föreskrifter är bindande regler.
- Allmänna råd innehåller rekommendationer om hur en författning kan eller bör tillämpas och utesluter inte andra sätt att uppnå de mål som avses i författningen.

Socialstyrelsen ger årligen ut en förteckning över gällande föreskrifter och allmänna råd.

SOSFS kan beställas från Socialstyrelsens beställningsservice,
120 88 Stockholm, fax 08-779 96 67, e-post socialstyrelsen@strd.se

ISSN 0346-6000 Artikelnr 2011-6-26

Tryck: Edita Västra Aros, Västerås 2011

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om livsuppehållande behandling;

SOSFS
2011:7 (M)

Utkom från trycket
den 6 juli 2011

beslutade den 15 juni 2011.

Socialstyrelsen föreskriver följande med stöd av 2 § 1 och 4 och 4 § 6 förordningen (1985:796) med vissa bemyndiganden för Socialstyrelsen att meddela föreskrifter m.m. samt 7 kap. 4 § patientsäkerhetsförordningen (2010:1369) och beslutar följande allmänna råd.

1 kap. Tillämpningsområde och definitioner

1 § Dessa föreskrifter ska tillämpas vid vård av patienter med livshotande tillstånd i verksamheter som omfattas av hälso- och sjukvårdslagen (1982:763).

Bestämmelserna i 2 kap. 3 § ska inte tillämpas av verksamhetschefer vid sådan hälso- och sjukvårdsverksamhet som bedrivs enligt 18 § hälso- och sjukvårdslagen.

2 § Följande termer används i dessa föreskrifter och allmänna råd:

livshotande tillstånd   tillstånd som på grund av sjukdom eller skada medför fara för en människas liv

livsuppehållande
behandling   behandling som ges vid livshotande tillstånd för att upprätthålla en patients liv

2 kap. Planering av patientens vård

1 § Enligt 29 a § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) ska verksamhetschefen säkerställa att patientens behov av trygghet, kontinuitet, samordning och säkerhet i vården tillgodoses. Om det är nödvändigt för att tillgodose dessa behov, eller om en patient begär det, ska verksamhetschefen utse en fast vårdkontakt för patienten.

2 § Av 24 § 1 hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) framgår det att inom det område som kommunen bestämmer ska det finnas en sjuksköterska som ansvarar för att det finns sådana rutiner att kontakt tas med läkare eller annan hälso- och sjukvårdspersonal när en patients tillstånd fordrar det.

3 § Verksamhetschefen ska ansvara för att det för en patient med ett livshotande tillstånd ska utses en legitimerad läkare som fast vårdkontakt. Detta ska göras så snart som möjligt efter det att en behandlande läkare har konstaterat tillståndet.

4 § Den fasta vårdkontakten ska ansvara för planeringen av patientens vård. Vid planeringen ska den fasta vårdkontakten

1. fastställa målen för vården,
2. fastställa delmålen för de olika behandlingar och åtgärder som ingår i vården, och
3. ta ställning till hur patientens behov av hälso- och sjukvård ska tillgodoses.

Allmänna råd

Den fasta vårdkontakten bör även planera för hur patientens sociala, psykiska och existentiella behov ska kunna tillgodoses.

5 § Den fasta vårdkontakten ska fortlöpande uppdatera, ompröva och följa upp planeringen av patientens vård.

6 § Enligt 3 f § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) ska en individuell plan upprättas, om den enskilde har behov av insatser från både hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

7 § Det är den fasta vårdkontakten som ska ta ställning till om det behövs en individuell plan för att patienten ska få sina behov av insatser tillgodosedda. Om patienten samtycker, ska vårdkontakten se till att en sådan plan upprättas.

8 § Enligt 3 kap. 7 § 5 Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2008:14) om informationshantering och journalföring i hälso- och sjukvården ska uppgifter om vårdplanering dokumenteras i patientjournalen.

3 kap. När det inte är förenligt med vetenskap och beprövad erfarenhet att ge livsuppehållande behandling

1 § Enligt 6 kap. 1 § patientsäkerhetslagen (2010:659) ska hälso- och sjukvårdspersonalen utföra sitt arbete i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet. En patient ska ges sakkunnig och omsorgsfull vård som uppfyller dessa krav. Vården ska så långt som möjligt utformas och genomföras i samråd med patienten. Patientens visat omsorg och respekt.

2 § Inför ett ställningstagande till att inte inleda eller inte fortsätta livsuppehållande behandling ska den fasta vårdkontakten rådgöra med minst en annan legitimerad yrkesutövare.

Allmänna råd

Den fasta vårdkontakten bör även rådgöra med andra yrkesutövare som deltar i eller har deltagit i patientens vård.

3 § Den fasta vårdkontakten ska i patientjournalen dokumentera

1. sitt ställningstagande till livsuppehållande behandling,
2. när och på vilka grunder han eller hon har gjort sitt ställningstagande,
3. när och med vilka yrkesutövare han eller hon har rådgjort,
4. vid vilka tidpunkter samråd med patienten har förekommit,
5. om samråd med patienten inte har varit möjligt, och i så fall orsaken till detta,
6. när och på vilket sätt patienten och närstående har fått individuellt anpassad information i enlighet med 2 b § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), och
7. vilken inställning till den livsuppehållande behandlingen som patienten och närstående har gett uttryck för.

4 § Om det ännu inte finns någon fast vårdkontakt utsedd för patienten, ska någon annan legitimerad läkare som deltar i patientens vård tillämpa bestämmelserna i detta kapitel.

4 kap. När en patient inte vill ha livsuppehållande behandling

1 § Om en patient ger uttryck för att en livsuppehållande behandling inte ska inledas eller inte ska fortsätta, ska den fasta vårdkontakten före ställningstagandet till patientens önskemål försäkra sig om att patienten och närstående har fått individuellt anpassad information i enlighet med 2 b § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763). Den fasta vårdkontakten ska även göra en bedömning av patientens psykiska status och förvissa sig om att patienten

1. förstår informationen,
2. kan inse och överblicka konsekvenserna av att behandling inte inleds eller inte fortsätter,
3. har haft tillräckligt med tid för sina överväganden, och
4. står fast vid sin inställning.

Allmänna råd

Före ställningstagandet bör den fasta vårdkontakten även försäkra sig om att patienten

- har fått tillgång till den habilitering, rehabilitering och de hjälpmedel som han eller hon behöver, och

- har fått stöd att begära de insatser från socialtjänsten och Försäkringskassan som han eller hon är berättigad till.

2 § Inför ett ställningstagande till att inte inleda eller inte fortsätta livsuppehållande behandling ska den fasta vårdkontakten rådgöra med minst en annan legitimerad yrkesutövare.

Allmänna råd

Den fasta vårdkontakten bör även rådgöra med andra yrkesutövare som deltar i eller har deltagit i patientens vård.

3 § När förutsättningarna som anges i 1 och 2 §§ är uppfyllda ska den fasta vårdkontakten ta ställning i enlighet med patientens önskemål och ombesörja att behandlingen inte inleds eller inte fortsätter.

4 § Den fasta vårdkontakten ska i patientjournalen dokumentera

1. patientens psykiska status,
2. när och på vilket sätt patienten och närstående har fått information,
3. vilken inställning patienten och närstående har,
4. när och på vilket sätt patienten har uttryckt sin inställning,
5. på vilket sätt han eller hon har förvissat sig om vad som sägs i 1 § 1–4,
6. sitt ställningstagande till den livsuppehållande behandlingen,
7. när och på vilka grunder han eller hon har gjort sitt ställningstagande, och
8. när och med vilka yrkesutövare han eller hon har rådgjort.

Allmänna råd

Det bör även framgå av patientjournalen på vilket sätt den fasta vårdkontakten har försäkrat sig om vad som sägs i allmänna råden till 1 §.

5 § Om det ännu inte finns någon fast vårdkontakt utsedd för patienten, ska någon annan legitimerad läkare som deltar i patientens vård tillämpa bestämmelserna i detta kapitel.

-
1. Denna författning träder i kraft den 15 augusti 2011.
  2. Samtidigt upphör Allmänna råd 1992:2 Livsuppehållande åtgärder i livets slutskede, utgivna i den särskilda skriftserien ”Allmänna råd från Socialstyrelsen”, att gälla.

Socialstyrelsen

LARS-ERIK HOLM

Maria Jacobsson

